

Concept Beheerplan

“Oude Begraafplaats Gouda”

Inleiding:

Een integraal beheerplan heeft tijdens het bestaan van de Stichting Oude Begraafplaats Gouda altijd ontbroken. Er is wel een oprichtingsakte van de stichting(1998), en een huishoudelijk reglement(1998). Ook bestaat er een groenbeheerplan(1999) alsmede een afstudeerproject(2001). In al deze stukken staan op zich waardevolle ideeën en suggesties, die een basis kunnen vormen voor het beheerplan.

Veel zaken zijn aangepakt op het moment dat ze actueel waren. Om te komen tot een aanpak die als basis kan dienen voor de toekomst, is het noodzakelijk de ontwikkelingen uit het verleden en de blik op de toekomst samen te brengen in een beheerplan dat alle facetten van de begraafplaats bundelt.

Om een beheerplan te kunnen opstellen hebben twee leden van de Stichting deelgenomen aan een cursus, georganiseerd door de Groene Motor. Verdere ondersteuning zal ook gegeven worden door de Groene Motor.

Inhoud:

Feitelijke gegevens.

Adres:

Prins Hendrikstraat 3
2802 JA Gouda

Beheerder: Gemeente Gouda

Vrijwilligers:

Stichting Oude Begraafplaats Gouda.

Website: www.oudebegraafplaatsgouda.nl

Email: info@oudebegraafplaatsgouda.nl

Rekeningnummer: NL78INGB0008033902

ANBI RSIN/fiscaalnummer: 807378690

As verstrooiing :Begraafplaats/crematorium IJsselhof, Yarden

Tel.0182 514391



Huidige indeling van de begraafplaats.

Omvang 1 hectare.

Omgeven door hekwerk en bomen.

Ingangspartij met toegangshek(mechanisch) dat op Rijksmonumenten lijst staat.

Oprijlaan voor aula vanaf het hek in en uitgaand.

Aula op de kop van de begraafplaats.(Bewoond door huurder gemeente).

Toegangshekje naar begraafplaats.

Houten Baarhuisje op met toegangspad .

Baarhuisje is ingericht als documentatie/tentoonstellingsruimte.

Strooipad achter Baarhuisje langs het D veld.

Naamplaatjesbord van verstrooide personen op muur fabriek.

IJzeren kruis met corpus Christi. Naast baarhuisje.

Container voor de opslag naast het C veld.

Tegenover toegangspad Baarhuisje ,monumentje ter gedachtenis aan doodgeboren kinderen. C Veld.

1 stenen bankje bij het kindermonument.

Nooduitgang naast de container.

Het aantal graftekens bedraagt 2279.

Er zijn 5845 begraven personen, waaronder 279 doodgeboren kinderen.

Het bij de stichting bekende aantal oorlogsslachtoffers is.... Het aantal zal af en toe bijgesteld worden op basis van nieuwe onderzoeksgegevens.

Geschiedenis Begraafplaats:

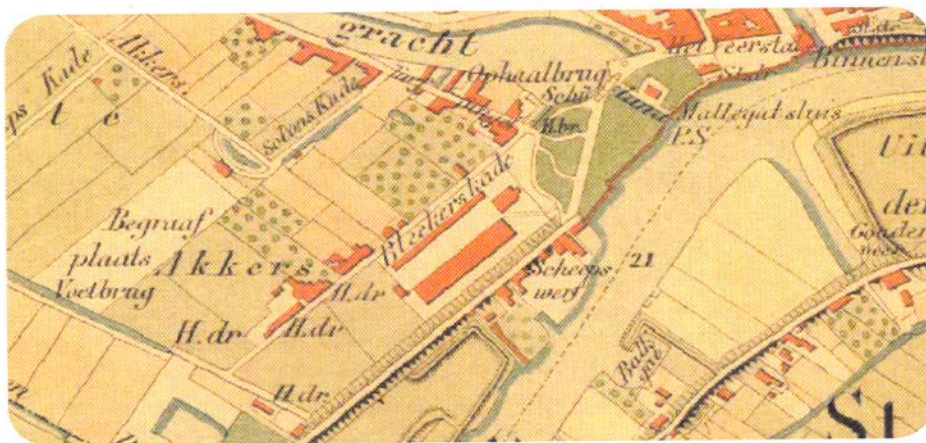
Met de uitvaardiging in 1827 door het ministerie van Binnenlandse zaken dat vanaf 1829 geen begrafenissen binnen de bebouwde kom mochten plaatsvinden start de geschiedenis van de "Algemeene Steedelijke Begraafplaats". Na allerlei aanloop problemen, zoals de overgang van het begraven in de St Janskerk en de daaraan verbonden regelgeving en gelddderving, werden in 1832 op een nog onvoltooide begraafplaats de eerste ter aarde bestellingen gedaan. Door een cholera epidemie was het gemeente bestuur genoodzaakt de begraafplaats eerder open te stellen.

In 1835 werd een deel ingericht voor de Rooms Katholieken.

De aula is gebouwd in 1829 en heeft nog de originele indeling en decoraties.

In 1873 is er sprake van een houtenlokaal (baarhuisje) voor het tijdelijk bewaren van overledenen aan besmettelijke ziekten, dit stond tot 1894 bij de ingang en is daarna verplaatst naar de huidige plek.

Tot 1971 hebben er begrafenissen plaatsgevonden. De begraafplaats is formeel in 1975 gesloten.



Begraafplaats met duidelijk zichtbaar de aula met de oprijlaan, begaanbaar vanaf beide zijden.(1859).

Begraafplaats in de omgeving.

Oorspronkelijk gelegen "buiten" de stad(Gouda bestond uit wat men nu het Centrum noemt en wat bebouwing aan de andere kant van de grachten), nu gesitueerd in de wijk Korte Akkeren.

De directe omgeving wordt gevormd door aan de Noordkant de Vorstmanstraat met direct aan de begraafplaats een kunstgras voetbalveld, honden uitlaat pad en op het einde een het gebouw van het voormalige consultatiebureau.

Aan de Oostkant door een doodlopend straatje met garageboxen. De Westkant wordt geheel gevormd door de muur van Croda(Chemisch bedrijf).

Croda is in 1857 gestart als de Stearine Kaarsenfabriek. Ook dat bedrijf moest “buiten” de stad liggen. De eerste opstallen stonden tegen wat de Schielandse Hoge Zeedijk genoemd werd. In de loop der jaren is het bedrijf opgerukt en in de huidige situatie, direct grenzend aan de begraafplaats.



KLM luchtfoto uit 1929.

Eerste bebouwing aan de Vorstmanstraat, met een zich uitbreidende “Kaarsenfabriek” De begraafplaats bijna geheel verscholen in het groen.

Stichting Oude Begraafplaats:

In 1995 brachten Inez Meter en Anke Ligteringen de oude begraafplaats onder de aandacht van het Goudse publiek, met het uitbrengen van het fotoboek *Levend Monument*. Tegelijkertijd waren er geruchten over een op handen zijnde ruiming van de Begraafplaats. Dit was de directe aanleiding om in 1996 een werkgroep Behoud Oude Begraafplaats Gouda te beginnen. Na informatie ingewonnen te hebben bij met name de Terebinth, werd de eerste vergadering op 15 januari 1997 op het Stadhuis gehouden. Gekozen is voor de benaming Oude Begraafplaats Gouda, zo kon onderscheid gemaakt worden met de andere begraafplaatsen in Gouda en werd de bijzondere status als oudste in Gouda in de naam opgenomen.

Een grote stap in de richting van het behoud van de begraafplaats werd gezet, met alle publiciteit rondom een Europese fotowedstrijd, voor kinderen. Leerlingen van basisschool de Cirkel, vielen in de prijzen met het fotograferen van het `monument` de Oude Begraafplaats.

De prijsuitreiking door staatssecretaris Nuis, in de St Jan werd gevolgd door een bezoek aan de begraafplaats.

De Begraafplaats stond vanaf toen op de kaart.

De ontwikkelingen volgden zich toen snel op met als hoogtepunt het besluit van 3 december 1997 tot het plaatsen van de begraafplaats op de gemeentelijke Monumentenlijst.

Gezien alle positieve aandacht en belangstelling besloot de Werkgroep zich om te vormen tot Stichting Oude Begraafplaats Gouda, zodat de belangen van de begraafplaats op een goede manier behartigd konden worden, dit gebeurde op 15 oktober 1998 bij notaris Kantoor De Waard en Wagener.

Smaakmaker Oude Begraafplaats:

In 2003 werd de Stichting benaderd door de gemeente Gouda. Men wilde een pilot interactief besturen houden rondom de begraafplaats.

De doelstelling was om in een zeer korte periode, alle betrokkenen (bewoners, Croda, Stichting Oude Begraafplaats, gemeente, rondom de tafel te krijgen en een inventarisatie van wensen te maken.

I.s.m. de ambtenaren van de gemeente werd er gekeken naar de haalbaarheid en de financiering. Binnen tien werkdagen moest de uitvoering beginnen.

Veel wensen betroffen de omgeving van de begraafplaats. De wensen van de begraafplaats waren , het verplaatsen van de hoofdingang, het verbeteren cq. repareren van het hekwerk rondom de begraafplaats. Bovendien was er de wens een aantal in het oog springende grafmonumenten op te knappen.

Alle wensen van de Stichting Oude Begraafplaats zijn in het kader van de Pilot gerealiseerd.

Opgemerkt moet worden dat het herstel van de muur die de begraafplaats scheidt van CRODA, gefinancierd is door CRODA.

Stichtingsbestuur: 1998-heden.

Voorzitter: Ed van Rossum (1997-2007) (2010-heden) Maarten Verkleij (2007-2010).

Penningmeester: Inez Meter, (1998-1999) Henk van Reenen (1999-2014)

Secretaris: Douwe van der Heide (1997-) Gerda Verhoef, Arie de Geus (2010-2014)

Leden:

Inez Meeter (1997-heden), Koos Massar (2000-heden), Bieneke van Wely (-heden)

Loet van Vreumingen (1997-2010), Ans Hoogendoorn, Nico Koning, Arie van Muiden.

Hans Snaterse, Severt van der Stad, Cees van Miert, Lilian ? , Henk Oudbeijerse Nel van den Hoonard.

Contactpersonen gemeente Gouda:

Reinier Feenstra, Sanne Reijs, Hans ?

Bijzondere participanten:

Anneke Ligteringen, fotografe boek *Levend verleden* en initiatiefnemer werkgroep Oude Begraafplaats.

Cor van Rossum, inventarisatieloper en schrijver voor een eerste aanzet tot een volledige inventarisatie op de Oude Begraafplaats .

Leerlingen groep 8 basisschool de Cirkel 1997-1997, winnaars Europese fotowedstrijds. Fotografeer een monument.

Wil Massar, inventarisatieloper en schrijver voor de totstandkoming van de volledige inventarisatie alsook archiefonderzoeker.

Ton van Hoot , wethouder en initiator Smaakmaker Oude begraafplaats.

?? wethouder, raadslid d'66 ondersteuner initiatieven tot behoud begraafplaats.

?? ontwerpster monument doodgeboren kinderen.

Middelen:

Algemeen.

- Gemeente Gouda zorgt voor groot onderhoud.

Stichting.

- Donateurs(12 euro per jaar)
- Schenkingen
- Verkoop boeken
- Subsidiënten bij projecten.

Partners:

Gemeente Gouda

Cyclus

Historisch Platform Gouda

Stichting Open Monumenten Dag

Stichting Oorlogsslachtoffers.

Yarden

Publicaties:

- *Levend Verleden*(1995/2005) Anke Ligteringen en Inez Meter.
- *Levend monument*(2008) redactie Nico Koning, Koos Massar, Inez Meter, Cees van Miert, Ed van Rossum, Loet van Vreumingen, Bieneke van Wely
- Half jaarlijks periodiek sinds maart 2000. Huidige redactie Arie de Geus, vormgeving Anneke Strootman.
- Website Stichting Oude Begraafplaats sinds 2012.

Visie :

De begraafplaats moet een levend monument zijn. Een geïntegreerd onderdeel van haar omgeving. Het beheer moet gericht zijn op instandhouding van het beeld bij de sluiting(1975) met oog voor alle moderne mogelijkheden om dit te realiseren.

Hoe: Stichting Oude Begraafplaats initiatief nemer.

- werven donateurs
- werven vrijwilligers
- werven subsidies/fondsen
- houden van open dagen
- deelname OMD
- deelname Historische platform

Nieuw te realiseren.

- Werkgroep onderhoud(groen en cultuur historische zaken)
- Werkgroep onderzoek cultuur historische zaken
- Werkgroep PR.

Groen.

Het onderhoud van het Groen op en rond de begraafplaats is in principe voor de "eigenaar" in dit geval de gemeente Gouda.

Er moet een nieuw groenbeheerplan opgesteld worden.

Uitgangspunt is het Oude Beheerplan Oude Begraafplaats.(1999) en Oude Begraafplaats Gouda afstudeerstage(2001).

Momenteel is Cyclus verantwoordelijk voor de uitvoering van het onderhoud.

Ambities:

De Stichting wil meer invloed uit te oefenen en wil daarom in contact treden met de uitvoerenden.

Rondom de Begraafplaats:

In het kader van de Smaakmaker Oude Begraafplaats is de hele omgeving van de begraafplaats aangepakt en opnieuw ingericht.

Dit alles heeft plaats gevonden met deelname en inspraak van alle belanghebbenden.

Er is een voetbalveld en een speeltuin gerealiseerd en ook een wandelpad om honden uit te laten.

Hopelijk wordt de ontstane situatie gehandhaafd en bijgehouden!!

Rondom de Aula:

De situatie rondom de aula wordt aan de voorzijde "onderhouden" door de bewoners van de aula.

De bosschages ter rechterzijde(gezien vanaf de entree) worden onderhouden door cyclus. Oorspronkelijk was dit ingericht als urnentuin. Dit deel valt buiten de eigenlijke begraafplaats, die wordt betreden door het kleine toegangshek.(vernieuwd tijdens de Smaakmaker.)

Ambitie is dit deel te betrekken bij de begraafplaats, het informatiepaneel als geïntegreerd onderdeel op te nemen onder een aan te leggen Abri met een zitbankje. Er kan ook een ontsluiting van de begraafplaats gemaakt worden zodat er een doorlopend pad gecreëerd wordt langs de Vorstmanstraat.



De Begraafplaats:

- Afscheiding Vorstmanstraat en Bosweg.
Onderhouden van huidige situatie met opvulling van de “zwakke plekken”.

- Afscheiding met Croda.
Op initiatief van de Stichting is er tegen de muur een beplanting aangebracht die redelijk aanslaat. Bedoeling is om zo de onderkant een groene deklaag te geven. Er zal regelmatig aangeplant moeten worden !

- Middenpad

Wens

Handhaven van de bomen aan weerszijde, regelmatig wieden van het pad en ontdoen van obstakels.

- Tussen de graven

Het maaien van de rijen zal op een verantwoorde wijze moeten gebeuren. Op alle manieren moet voorkomen worden dat grafmonumenten beschadigd worden. Het maaien zal in een jaarcyclus vastgesteld moeten worden om in alle seizoenen de toegankelijkheid te waarborgen.

- Strooipad.

Handhaven in huidige vorm. Er moet wel regelmatig onderhoud plaatsvinden . Ook is een aansluiting vanaf het pad voor het baarhuisje wenselijk.



Container:

Geplaats in 2014 voor de berging van onderhoudsmaterialen. Achterin rechts naast achteringang.

Toegankelijkheid.

De begraafplaats is te betreden via de hoofdingang. Het hekwerk wordt automatisch geopend op de daarvoor geldende tijden. Het beheer ligt bij de bewoner van de aula. Dit gebeurt niet altijd zoals de afspraken liggen. In het verleden heeft dit regelmatig tot conflicten geleid.

Ambitie van de Stichting is met eventuele nieuwe bewoners goede afspraken te maken over de toegankelijkheid tijdens de openingstijden.

De begraafplaats wordt betreden via een klein toegangshek, men loopt links af en komt zo op het middenpad. Dit bestaat oorspronkelijk uit grind maar is vergrast. Op de scheiding van de velden aan men linksaf naar het baarhuisje. Dit grindpad is deels vergrast en wordt onderhouden door de stichting.

Het middenpad aflopend kan men aan het einde zowel links als rechts af . Rechtsaf kan en om het C veld heenlopen en zo de voorzijde weer bereiken. Dit pad is geheel vergrast.

Linksaf kan men lopen tot de muur van Croda en zo het strooipad betreden. Dit strooipad is aangelegd in 2000? Het pad wordt regelmatig schoongemaakt en van alle onkruid ontdaan.

Dit uitlopend komt men bij het baarhuisje.

Langs de muur van Croda loopt het pad verder en loopt dood tegen een schuurtje van de bewoners van de aula. De bewoners gebruiken een deel van dit pad als opslag ruimte.

Ambitie is een doorlopend pad maken rondom de begraafplaats zodat een "wandelaroute" ontstaat. Vandaar ook de ontsluiting van het plantsoentje bij de entree. De materialen op het pad zullen weggehaald moeten worden en een mogelijkheid gemaakt gecreëerd om rond de aula te lopen.

Rondom de begraafplaats zal het pad daarom "opgehoogd moeten worden.

Een en ander zal in overleg met de "nieuwe bewoners" besproken moeten worden.

Fauna:

Cultuur historische onderdelen algemeen:

Aula:

De aula is een Rijksmonument.

Sinds 1975 wordt de aula door de gemeente Gouda verhuurd.

De bewoner dient op basis van dit contract de Begraafplaats open te stellen op de daarvoor geldende tijden.

Regelmatig wordt aan deze eis niet voldaan.

De bewoner distantieert zich van bezoekers, gebruikers alsmede de Stichting Oude Begraafplaats. Hij is op geen enkele wijze bereid mee te werken.

Ambitie van de Stichting is om op termijn de beschikking te krijgen over één ruimte in de Aula om een bezoekerscentrum in te richten.

Baarhuisje:

Houten huisje midden op de begraafplaats aan de linker zijde.
Gerestaureerd in 2000. In gebruik als tentoonstellingsruimte(2015).
Oorspronkelijk heeft het baarhuisje naast de aula gestaan in het plantsoentje naast het kleine toegangshek.

Hekwerk:

Entree begraafplaats. Staat op Rijksmonumenten lijst. Verplaatst in 2003 (in het kader van de Smaakmaker).
Was daarvoor gesitueerd tegenover de garageboxen en vrijwel onzichtbaar.
Oorspronkelijk bestond de entree uit twee toegangen met toegangshekwerk.
Eén daarvan is verdwenen en die ingang wordt inmiddels geblokkeerd door Croda.
Doel van de Stichting is te achterhalen wat er met dit hekwerk gebeurd is.

Kruis:

Staat naast het baarhuisje (voormalige RK deel van de begraafplaats). Gevonden in 2003 tijdens werkzaamheden in het kader van de Pilot Oude Begraafplaats in de Bosweg.
Gerestaureerd op kosten van de Stichting. Geplaatst in natuursteen , gift van de restaurateur.

Ambitie:

- Goede entree achterzijde.
- Handhaven openingstijden zonder belemmeringen door bewoner aula.

Graftekens:

Aantal 2279.
Begraven personen:5845
Waaronder 279 dood geboren kinderen.

Grafmonumenten bestaande uit:

Grafkelders
Steles
Liggende graven
Graftrommels
Houten herdenkingstekens
Naamplaatjes.
Monumenten
Kruis oorlogsslachtoffer.

Belangrijke grafmonumenten:

- Graf veld B rij ... nr... -Maria Malva Reijes. Dochter van Nobelprijswinnaar Pablo Neruda.
Voorzien van een herdenkingsteken geplaatst in het kader van het Pablo Neruda jaar.
- Graf veld A rij... nr... -A van Bergen burgemeester van de stad Gouda.
- Graf veld C rij.. nr.. -Rokus Biesheuvel. Voetballer van Ona. Voorzien van stenen voetbal(gesponsord door ONA).
- Graf veld C rij..nr.. -Adrianus de Rijke verzetsheld.
- Graf veld A rij a nr 3- Imans oudste graf op de begraafplaats.

Bijzondere herdenkingsmonumenten.

-Kunstwerk voor de doodgeboren kinderen.(2009) op het C veld tegenover Baarhuisje.

-Monument voor Anna Barbara van Meerten Schilperoort op plaats waar ze ooit begraven is geweest.(2015).

-Kruis bij het baarhuisje.

Informatiebord bij de hoofdingang.

Onderhoud:

Het onderhoud/restauratie aan grafmonumenten vindt plaats op twee manieren.

Belanghebbende willen dat een grafmonument onderhouden/gerestaureerd wordt.

Men kan contact opnemen met de gemeente of de Stichting Oude Begraafplaats.

Vraag en mogelijkheden worden op elkaar afgestemd.

Een erkend steenhouwer wordt ingeschakeld.

De kosten zijn voor de initiatief nemer.

Onderhoud en herstel aan graven door de Stichting Oude Begraafplaats.

De doelstelling van de Stichting, het verval van de begraafplaats, tegen te gaan heeft als gevolg dat leden van de Stichting, zelf herstel werkzaamheden verrichten.

Praktisch gezien moet men dan denken aan rechtzetten van stenen en het lijmen van stenen. Dit is een continu proces.

De kosten worden gedragen door de Stichting Oude Begraafplaats.

Opmerking:

Tijdens de Pilot Oude Begraafplaats(2003, zie bijlage) zijn er op het A veld een aantal graven gerestaureerd. Met name het hekwerk is aangepakt.
De financiering kwam toen van de gemeente in het kader van het project.

-Aansprakelijkheid

De gemeente Gouda is als eigenaar aansprakelijk voor het beheer en onderhoud van de begraafplaats. Werkzaamheden in dit kader vallen onder de aansprakelijkheid van de gemeente.

Werkzaamheden geïnitieerd door de Stichting Oude Begraafplaats vallen onder de aansprakelijkheid van de Stichting.

-Verzekering.

Onderzoek:

Onderzoek naar grafmonumenten vindt plaats op aanvraag van nabestaanden/ geïnteresseerden of op initiatief van de stichting.

De correspondentie wordt dan verzorgd door leden van de Stichting.

In het kader van publicaties (boeken, nieuwsbrief) wordt regelmatig onderzoek gedaan naar met genealogische/ historische gegevens.

Publicatie vind met name plaats in de nieuwsbrief(2 x per jaar)

PR.

De PR heeft tot nu toe bestaan uit incidentele publicaties in kranten, verwijzingen op sites van andere historische verenigingen. Optredens bij plaatselijke tv en radio stations. Er zijn twee wervingsfolders in eigen beheer gemaakt en verspreidt.

Ook zijn er twee publicaties gerealiseerd het foto boek "Levend Monument" als heruitgave en het jubileumboek "Als stenen spreken"(2007).

De laatste PR activiteit was het in de lucht brengen van de website.

Er is tot op heden(2015) geen sprake van een structurele aanpak van de PR.

De ambitie van de Stichting is het formeren van een werkgroep PR, die alle PR activiteiten gaat stroomlijnen en beheren.

Website:

Gerealiseerd in 2012.

Maker Peter Paul Kloosterman.

Beheerder Jordy

Medewerkers Arie de Geus, Koos Massar, Ed van Rossum en Daan van Rossum.

Jan Compagnie prijs.

Prijs verbonden aan Jan Compagnie, historicus, archiefonderzoeker rijksarchief.

Prijs ter stimulering, van het ontsluiten van historische "Goudse" bronnen voor een breed publiek

Voor het eerst toegekend in 2012.

Gewonnen door de Stichting Oude begraafplaats Gouda voor de volledige ontsluiting van de graven op de begraafplaats via de website.
Geprezen werd het vele werk en de toegankelijkheid voor het grote publiek.



Dinsdagmiddag 12 februari heeft het Nationaal Archief voor het eerst de Jan Kompagnie Prijs uitgereikt. De makers van de website Oude begraafplaats Gouda namen de prijs (een geldbedrag van € 1.250) in ontvangst. De jury was enthousiast: 'Een sympathieke en toegankelijke site, die je als het ware de mogelijkheid geeft door de grafzerken heen te gaan'.

Bijlagen:

Bronnen:

- Beheer van een levend monument "de oude begraafplaats" aan de Prins Hendrikstraat te Gouda(1999)-Sector Stadswerken/dienst wijkbeheer.
- Smaakmaker Oude Begraafplaats Gouda(2003).notulen.
- Statuten Stichting Oude Begraafplaats Gouda.(1997)
- Huishoudelijk reglement Stichting oude Begraafplaats Gouda.(1997)
- Als stenen spreken-uitgave Stichting Oude begraafplaats Gouda(2007).
- Oude Begraafplaats Gouda-Peter van de Cappellen(2001)afstudeerstage Groen en Landschap.
- Website: www.oudebegraafplaatsgouda.nl

Adressen: externen

Steenhouwers:

Ben Overkamp Gouda

Metaal restaurateurs:

Siersmederij Kramer Hekendorp.

Tot Slot:

Veel zaken rondom de Oude Begraafplaats, zijn in het beheerplan genoemd. Getracht is de informatie beknopt en leesbaar te maken. Voor meer gedetailleerde informatie kunt u gebruik maken van de bijgevoegde bijlages. Ook in de vermelde bronnen staat veel informatie over de begraafplaats.

Een beheerplan is een voortschrijdend document en dient derhalve regelmatig geëvalueerd en bijgesteld te worden.

© Stichting Oude Begraafplaats Gouda.

Gouda 2015.